

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту наказу Міністерства енергетики України «Про затвердження Інструкції з обліку та розслідування аварій та відмов в роботі енергетичного господарства споживачів»

1. Мета

Метою прийняття проєкту наказу є врегулювання питань щодо вимог до розслідування технологічних порушень (аварій та відмов) в роботі електро- та теплоенергетичних господарств споживачів електричної і теплової енергії, підвищення надійності електропостачання та безпеки енергопостачання інших споживачів електричної та теплової енергії, у тому числі населення, та суб'єктів відносин у сфері теплопостачання шляхом удосконалення відносин між учасниками ринку електричної і теплової енергії, у власності яких перебувають енергетичні установки та/або які здійснюють їх експлуатацію.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Інструкція з обліку та розслідування технологічних порушень в роботі енергетичного господарства споживачів затверджена наказом Міністерства палива та енергетики України від 04 серпня 2006 року № 270, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 22 серпня 2006 року за № 993/12867 (далі – Інструкція). Зміни до цієї Інструкції не вносилися.

Тобто 15 років вимоги Інструкції залишалися незмінними. Водночас протягом цього періоду відбулися суттєві зміни у законодавстві України, а також зазнали змін відповідні технічні норми та правила, що впливають на реалізацію вимог зазначеної Інструкції.

Так, Інструкція потребує приведення у відповідність до вимог законів України «Про ринок електричної енергії» та «Про теплопостачання», Кодексу цивільного захисту України, Правил технічної експлуатації теплових установок і мереж, затверджених наказом Міністерства палива та енергетики України від 14 лютого 2007 року № 71, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 05 березня 2007 року за № 197/13464, Правил технічної експлуатації електроустановок споживачів, затверджених наказом Міністерства палива та енергетики України від 25 липня 2006 року № 258, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 25 жовтня 2006 року за № 1143/13017, Кодексу системи передачі, затвердженого постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 14 березня 2018 року № 309, Кодексу систем розподілу, затвердженого постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 14 березня 2018 року № 310.

Лише протягом 2020-2021 років в об'єднаній енергетичній системі України було зафіксовано 5294 випадків технологічних порушень (аварій та відмов) в роботі енергетичних господарств значимих споживачів електричної енергії та суб'єктів відносин у сфері теплопостачання.

Це стало причиною значної кількості порушень режимів роботи зовнішніх електричних мереж операторів систем передачі та розподілу і тепломереж інших суб'єктів відносин у сфері теплопостачання з припиненням (обмеженням) енергопостачання інших споживачів електричної і теплової енергії (громадян, державних органів та закладів, суб'єктів господарювання, у тому числі суб'єктів малого підприємництва).

Так, зазначені технологічні порушення супроводжувалися недовиробітком електричної енергії на електростанціях споживачів у розмірі 5134,6 тис. кВт·год., невідпуском електричної енергії споживачам, у тому числі I категорії надійності електропостачання, у розмірі 174,44 тис. кВт·год. та перервою теплопостачання споживачів в опалювальний період, як наприклад: 05.02.2020 на 11 год. припинялося теплопостачання частини м. Миколаєва, а 03.03.2020 на 30 год. – частини м. Києва. (21.11.2021 на 27 год. припинялося теплопостачання частини м. Світловодська Кіровоградської області, а 14.12.2021 на 30 год. – частини м. Луганська).

На сьогодні внаслідок військової агресії зі сторони російської федерації були пошкоджені або знищені діючі об'єкти електроенергетики напругою до 110 (150) кВ на території здійснення ліцензованої діяльності (або її частини) 25 операторів систем розподілу, виробників електричної енергії та оператора системи передачі.

Отже, рівень аварійності в електричних мережах напругою 10 (6) – 110 (150) кВ, а це близько 830 тис. км, залишається достатньо високим і спостерігається збільшення кількості відключень та їх тривалості, зокрема, через двозначність тлумачень окремих вимог Інструкції, особливо споживачів електричної енергії, розподіл електричної енергії для яких здійснюється операторами системи розподілу через мережі інших споживачів (власників електричних мереж).

Відповідно до пункту 1.8 Інструкції завданнями розслідування й обліку порушень режиму роботи енергогосподарства є:

- виявлення причин порушень нормального режиму роботи об'єктів енергетичного господарства;
- розроблення організаційних і технічних заходів, які сприяють відновленню нормальної роботи енергообладнання, а також попередження аналогічних порушень у роботі енергетичного обладнання;
- підвищення відповідальності працівників підприємств за виконання заходів щодо забезпечення безперервного і надійного енергопостачання споживачів;
- прийняття рішень з удосконалення організації експлуатації і ремонту енергетичних об'єктів, модернізації, реконструкції чи заміни енергетичного обладнання, а також використання матеріалів розслідування для розроблення нормативних документів з питань надійності роботи енергообладнання.

Однак аналіз технологічних порушень довів, що цілий ряд недоліків в їх розслідуванні пов'язані з тим, що зазначені зміни у законодавстві України не враховані в Інструкції, що унеможлиблює виконання вказаних вище завдань розслідування.

Таким чином, загальнодержавною проблемою є зниження рівня надійності та якості енергозабезпечення (безпеки постачання) інших споживачів електроенергії, електроенергетичних підприємств (виробників, операторів систем передачі та розподілу електроенергії) і суб'єктів відносин у сфері теплопостачання, у тому числі через незадовільне розслідування технологічних порушень у роботі електро- та теплоенергетичних господарств споживачів електричної енергії та суб'єктів відносин у сфері теплопостачання внаслідок невідповідності Інструкції вимогам чинного законодавства.

3. Основні положення проєкту акта

Проектом наказу передбачено затвердження Інструкції з обліку та розслідування аварій та відмов в роботі енергетичного господарства споживачів, в якій визначаються обов'язки суб'єктів господарювання щодо дотримання порядку обліку та розслідування аварій та відмов в роботі їх енергетичного господарства, а також встановлюються вимоги з обліку та розслідування порушень у роботі електро- та теплоенергетичних господарств споживачів електричної і теплової енергії.

Також проектом наказу передбачається визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства палива та енергетики України від 04 серпня 2006 року № 270 «Про затвердження Інструкції з обліку та розслідування технологічних порушень в роботі енергетичного господарства споживачів», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 22 серпня 2006 року за № 993/1286.

4. Правові аспекти

Нормативно-правові акти, що діють у відповідній сфері суспільних відносин:

Закон України «Про ринок електричної енергії»;

Закон України «Про теплопостачання»;

Кодекс цивільного захисту України;

Правила технічної експлуатації теплових установок і мереж, затверджені наказом Міністерства палива та енергетики України від 14 лютого 2007 року № 71, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 05 березня 2007 року за № 197/13464;

Правила технічної експлуатації електроустановок споживачів, затверджені наказом Міністерства палива та енергетики України від 25 липня 2006 року № 258, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 25 жовтня 2006 року за № 1143/13017;

Кодекс системи передачі, затверджений постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 14 березня 2018 року № 309;

Кодекс систем розподілу, затверджений постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 14 березня 2018 року № 310;

Правила роздрібного ринку електричної енергії, затверджені постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 14 березня 2018 року № 312 (зі змінами).

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проєкту наказу не потребуватиме додаткового фінансування з державного та місцевого бюджетів і здійснюватиметься в межах видатків, передбачених Законом України «Про Державний бюджет України на 2022 рік» на функціонування Держенергонагляду.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проєкт розпорядження не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудової сфери, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної, та сфери наукової і науково-технічної діяльності

7. Оцінка відповідності

Проєкт наказу не порушує зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, права та свободи, гарантовані Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, прав та можливостей жінок і чоловіків, не містить ризиків вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, не створює підстави для будь-якої дискримінації.

8. Прогноз результатів

Реалізація наказу матиме позитивний вплив на інтереси заінтересованих сторін:

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акту на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Споживачі електроенергії та суб'єкти відносин у сфері теплопостачання, у власності яких перебувають електро- та теплоенергетичні господарства та/або які здійснюють їх експлуатацію	Підвищення безпечності та надійності функціонування енергетичної інфраструктури споживачів електроенергії та суб'єктів відносин у сфері теплопостачання	Реалізація акту сприятиме удосконаленню відносин між учасниками ринку електричної і теплової енергії, у власності яких перебувають енергетичні установки та/або які здійснюють їх експлуатацію, чіткому розмежуванню обов'язків сторін при розслідуванні технологічних порушень у роботі зазначених господарств

Інші споживачі електричної та теплової енергії, які забезпечуються енергією від зазначених електро- та теплоенергетичних господарств	Забезпечення належного рівня якості та надійності енергопостачання	Міністерство енергетики України та Держенергонагляд здійснюватимуть моніторинг за виконанням акта з метою своєчасного вжиття відповідних коригувальних заходів
--	--	--

Міністр енергетики України

Герман ГАЛУЩЕНКО

«_____» _____ 2022 р.